

HASTANIN

ADI SOYADI :.....
DOĞUM TARİHİ :.....
PROTOKOL NO: :.....

Sayın Hasta, Sayın Veli/Vasi,

Bu formda çocuğunuza yapılması planlanan işlem hakkında ayrıntılı bilgilendirme yapılmaktadır. Lütfen formu dikkatlice okuyun ve soruları cevaplayın.

Kemik iliği aspirasyonu/biyopsisi: Kemik iliğini tutan hastalıkların tanısı ve tedavisinin izlenmesi için yapılması gerekli olan bir işlemdir. Bu işlem öncesi hastalık ve girişimin amaçları hakkında bilgi verilecektir. Bu girişim tamamen hastanın ve/veya anne-babasının rızası ile yapılacaktır.

Hastalığınız hakkında bilmeniz gerekenler:

Tüm kan hücrelerinin yapım yeri kemiklerin ortasındaki boşlukta yer alan kemik iliğidir. Çocuklarda tüm kemiklerin içindeki ilik kan hücrelerinin yapımına katılır ve hücreler tamamen olgunlaşınca görevlerini yapmak üzere kana geçer. Ana (Kök) hücreler uygun uyarıların etkisiyle eritrosit (alyuvarlar), lökosit (akyuvarlar) ya da trombosit (kan pulcukları) olmak üzere farklılaşır ve olgunlaşırlar. Kan hücrelerinin bir veya birkaçında normalin dışında bulgulara rastlandığında bunun sebebi kemik iliği kökenli bir hastalık olabilir. Kemik iliği hastalıklarının tanısı ve tedaviye yanıtın değerlendirilebilmesi için kemik iliği aspirasyonu/biyopsisi yapılması gereklidir. Aşağıda işlem ile ilgili bilgilendirmeler ve olası durumlar hakkındaki açıklamaları dikkatlice okuyup anlamanız, işlemle ilgili bilgileri edindikten sonra karar vermeniz gerekmektedir.

1. Nasıl bir girişim uygulanacak

Kemik iliği Aspirasyonu: Anestezik ve ağrı kesici ilaçlar uygulandıktan sonra steril şartlar altında özel bir iğne yardımıyla genellikle kalça kemiğinden bir miktar ilik örneği alınır ve çeşitli tahliller yapılır. Aspirasyon işlemi hematolog, onkolog, çocuk uzmanı tarafından veya bunların gözetimi altında asistan tarafından yapılır. Aspirasyon alanı antiseptik solüsyon ile temizlenir, temizleme işlemi içten dışa dairesel hareketlerle yapılır ve bir dakika kadar beklenir. Hasta sırt üstü yatar pozisyonda uyuşturulduktan sonra bu işlem için kullanılan özel bir iğne ile girişim yapılır. Aspirasyon iğnesi 1 cm ilerletildikten sonra iğnenin başlığı çıkarılır ve enjektöre kemik iliği çekilir.

Kemik iliği Biyopsisi: Biyopsi işleminde ise aynı şekilde ancak biraz daha uzun bir iğne kullanılarak yaklaşık 1cm uzunluğunda kemik iliği doku parçası alınır. Alınan parça patolojik olarak değerlendirilir.

Anlatılan işlemler tanı konulması beklenen hastalığın türüne göre sadece aspirasyon, aspirasyon ve biyopsi, tek taraflı veya iki taraflı olarak uygulanacaktır.

Her iki işlemde de işlem bölgesinde kanama olmaması için basınç uygulanır ve steril gazlı bez ile kapatılır. Hasta işlem sonrası bir saat sırtüstü pozisyonda yatar. İşlemden 24 saat sonra işlem bölgesine uygulanan pansuman çıkarılabilir.

2. İşlemden beklenen faydalar

Hastalığınızın kesin tanısının belirlenmesi, yaygınlığı, tanı neticesinde tedavinizin planlanması ve tedaviye cevabın izlemi hakkında doğru kararlar alınmasını sağlar.

3. İşlemin uygulanmaması durumunda karşılaşılabilecek sonuçlar

Bu işlem kemik iliği hastalıklarının tanısında ve tedavinin gidişinin izlenmesinde temel yol göstericidir. Bu işlem olmadan bu hastalıkların tanısı konulamaz ve tedavi yönlendirilemez. İşlemin yapılmaması durumunda hastalığınızın kesin tanısı, tedavinizin planlanması-izlemi hakkında doğru kararlar alınamayacağından doktorunuz takip ve tedavi sorumluluğunuzu almayabilir.

4. Varsa işlemin alternatifleri

Bu işlemin yerini alabilecek bir alternatif tanı yöntemi bulunmamaktadır.

5. İşlemin riskleri-komplikasyonları

Yapılacak işlem kemik dokuya aspirasyon ve/veya biyopsi iğnesinin girmesini gerektirdiğinden en önemli yan etkisi şiddetli ağrı olacaktır. Bu yüzden işlem genellikle hastanın ağrı hissetmesini engellemek için damar yolu veya lokal olarak anestezi uygulaması altında yapılmaktadır. Böylece işlem esnasında ağrı beklenmez. İşlem alanında cilt altı hafif kanama ve morluk görülebilir, birkaç günde kendiliğinden kaybolur. İşlemden kullanılan anestezik maddelere bağlı olarak nadiren solunum durması veya havale geçirme (konvülsiyon), kas seğirmeleri (myokloni) görülebilir. Ayrıca yine kullanılan ilaçlara bağlı işlem sonrası kısa süreli duyu değişiklikleri (ağlama, gülme vb.) görülebilir. Nadiren küçük çocuklarda kalça kemiğinden yapılan işlemde iğnenin ucu karın içine doğru uzanım gösterebilir. İlaçların olası bulantı-

kusma etkileri ve buna bağılı mide içeriğinin solunum yollarına kaçma riski nedeniyle işlem öncesi en az 6 saatlik açlık olması gerekmektedir.

6. İşlemin tahmini süresi

Hastanın işlem odasına alınmasını takiben, hazırlanması, anestezi uygulaması, işlemin yapılması ve hastanın uyandırılması aşamaları toplamda 20 dakika kadar sürmektedir.

7. Kullanılacak ilaçların muhtemel istenmeyen etkileri ve dikkat edilecek hususlar

Midazolam (Dormicum) ampul: Bulantı-kusma, Psikiyatrik etkiler (bilinç bulanıklığı, halüsinasyon, ajitasyon, istemsiz hareketler, kas titremeleri, saldırganlık), sedasyonun uzaması, amnezi (hafıza problemleri), nadiren havale, alerjik reaksiyon, Kalple ilgili yan etkiler (tansiyon düşüklüğü, kalp hızının yavaşlaması, nadiren durması), solunum durması (apne) (çok yüksek dozlarda).

Ketamin (Ketalar) ampul: Bulantı-kusma, kan basıncı, nabız ve solunum sayısında artma, kaslarda titreme tarzı kasılmalar, gözlerde titreme (nistagmus), çift görme (diplopi), saldırgan davranış (ajitasyon), halüsinasyon, anormal davranışlar, tükürük sekresyonunda artış daha sık görülen ilaç yan etkileridir. Nadiren de alerjik reaksiyon (anafilaksi), solunum durması (apne), psikolojik bozukluklar (deliryum, uykusuzluk, oryantasyon bozukluğu, disfori vb) görülebilir. Bu yüzden hastalar işlem esnasında kalp hızı ve oksijen saturasyon takibi açısından pulse oksimetre cihazına bağlanmakta, damar yolu açılı vaziyette sıvı infüzyonu ile ve nazal oksijen desteği ile izlenmektedir. Olası ciddi yan etkiler bakımından gerekli ekipmanlar ve ilaçlar (aspirasyon cihazı, sondası, ambu, maske, airway, entübasyon cihazı- endotrakeal tüpler, adrenalin, atropin, antihistaminik, kortikosteroid vb.) işlem odasında hazır bulundurulmaktadır.

8. Hastanın işlem öncesi ve sonrası dikkat edilmesi gereken hususlar ile dikkat edilmemesi durumunda yaşanabilecek sorunlar

- Ağrıyı engellemek için kullanılan ilaçların olası bulantı-kusma etkileri ve buna bağılı mide içeriğinin solunum yollarına kaçma riski nedeniyle işlem öncesi en az 6 saatlik açlık olması gerekmektedir.
- İşlem sonrasında pansuman sahasına lokal baskı uygulamak (kum torbası koymak, elle bası uygulamak veya çocuğun işlem bölgesi üzerine kendi vücudunun ağırlığını uygulayacak şekilde yatmasını sağlamak) işlem sonrası o bölgede cilt altı ve dışına fazla kanama olasılığını ortadan kaldıracaktır.
- Baş kısmı en az 30 derece yüksekte olacak şekilde 1-2 saat uyku-istirahat etmesi ve ağızdan herhangi bir gıda-içecek almaması önerilir.

- Doktorumdan tıbbi durumumun tanı ve tedavisi ile ilgili yapılacak tıbbi tedavi konusunda ve bu tedavinin gerekliliği, girişimin seyri ve diğer tedavi seçenekleri hakkında ayrıntılı bilgi aldım.
- İşlem sırasında oluşabilecek olumsuzluklar ve olası riskleri bana ayrıntıları ile anlatıldı.
- Bana önerilen tanı ve tedavi yöntemlerini reddettiğim zaman sağlığımı tehdit edici hangi risklerin olabileceği, bu tedavi yerine uygulanabilecek bir başka tedavi yönteminin bulunup bulunmadığı konusunda bilgilendirildim.
- Bu formda tanımlananlar dışında yapılacak herhangi bir ek girişimin yalnızca sağlığıma yönelik ciddi zararların önlenmesi ve yaşamımın kurtarılması için uygulanabileceği bana anlatıldı.
- Kimlik bilgilerim ifşa edilmemek kaydıyla, hastalığımla ilgili tüm tıbbi veriler ile her türlü tetkik materyallerinin ve tetkik sonuçlarının eğitim ve bilimsel çalışma amaçlı olarak kullanılabilmesi bana anlatıldı. Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Aklım başımda ve kendimi karar verecek yeterlilikte görüyorum.
- İstemediğim takdirde tedavi/girişime onam vermek zorunda olmadığımı ve/veya istediğim aşamada vazgeçebileceğimi biliyorum.

Not: Lütfen el yazınızla "okudum, anladım ve kabul ediyorum" yazınız ve imzalayınız.

Hastanın veya Yakınının

Adı- Soyadı :

Tarih-Saat :__/__/____ __/____

İmza :

Yakınlık Derecesi:

Ben "Bilgilendirme ve Rıza Belgesinin" içindeki bilgileri hastanın kendisine, ebeveynine veya yakınlarına yapabileceğim en iyi şekilde aktardım.

İŞLEMİ YAPAN (Hekim)

Adı – Soyadı :

Kaşe / İmza :

Tarih / Saat :__/__/____ __/____